

แนวทางการร่วมมือเพื่อการส่งเสริมการ
จัดการป่าไม้ของภาคพลเมืองและภาครัฐ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

- **วิสัยทัศน์**

เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2569

- **พันธกิจ**

1. อนุรักษ์ คุ้มครองและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
2. วิจัย พัฒนาและให้บริการด้านวิชาการ
3. บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานเทคโนโลยีที่เหมาะสม
4. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ อย่างสมดุล และยั่งยืน

ค่านิยมขององค์กร

“ PROTECT ” หมายถึง “คุ้มครองรักษา ”

P = Participation หมายถึง ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

R = Relevance หมายถึง งานตรงภารกิจ

O = Outcome หมายถึง มุ่งเน้นผลลัพธ์จากการดำเนินงานเป็นหลัก

T = Team หมายถึง ทำงานเป็นทีม

E = Efficiency หมายถึง ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

C = Conservation หมายถึง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์
สามารถใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

T = Technology หมายถึง นำวิทยาการมาใช้ในการปฏิบัติงาน

ความรับผิดชอบของอส.

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ในปัจจุบัน	พื้นที่ป่าอนุรักษ์ 25%	เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์
73.2 ล้านไร่	80.88 ล้านไร่	7.68 ล้านไร่

ประเภทของพื้นที่อนุรักษ์

ประเภท	จำนวน
อุทยานแห่งชาติ	133
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	60
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า	87
วนอุทยาน	94
สวนรุกขชาติ	53
สวนพฤกษศาสตร์	18
รวม	445

สัตว์ป่าคุ้มครอง/สัตว์ป่าสงวน จำนวน 1,302 / 19 ชนิด

- สัตว์ป่าจำพวกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 201 / 14 ชนิด
- นก 952 / 3 ชนิด
- สัตว์ป่าจำพวกสัตว์เลื้อยคลาน 91 / 1 ชนิด
- สัตว์ป่าจำพวกสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 12 ชนิด
- สัตว์ป่าไม่มีกระดูกสันหลัง : แมลง 20 ชนิด
- สัตว์ป่าจำพวกปลา 14 / 1 ชนิด
- สัตว์ป่าไม่มีกระดูกสันหลังอื่น ๆ 12 ชนิด

สถานการณ์ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1. การบุกรุกพื้นที่ป่า
2. การล่าสัตว์ป่า
3. สัตว์ป่ารบกวนประชาชน (ช้าง ลิง เหี้ย)
4. ไฟป่าและหมอกควัน (ฝุ่น PM 2.5)
5. ขยะทะเลและขยะในอุทยานแห่งชาติ

สถานการณ์ปัญหาด้านการบริหารจัดการภาครัฐ

1. งบประมาณ ทส. 1.8% ของงบประมาณประเทศ
2. อัตรากำลัง ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ รวม 30,000 คนดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ พื้นที่ป่าอนุรักษ์เฉลี่ย 1 คน / 2,600 ไร่

เครือข่ายด้านการอนุรักษ์

1. ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)

- เริ่มในปี พ.ศ.2537

- เพื่อให้ประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมรวมตัวกันดูแลป่าอย่างเป็น
รูปธรรม

- การพิจารณาขอรับพระราชทานธง/เข็ม “พิทักษ์ป่า เพื่อรักษาชีวิต”

- อส. (2546 - 2562) อบรม รสป. 577 รุ่น จำนวน 57,635 คน

2. อาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

- พ.ศ. 2559 จัดตั้งอาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อส.อส.) โดยบูรณาการอาสาสมัครตามภารกิจต่างๆ ของกรมให้เป็นเครือข่ายเดียว จำนวน 60,993 คน จาก

1. เครือข่ายการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน
2. เครือข่ายหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม
3. เครือข่ายหมู่บ้านส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
4. เครือข่ายหมู่บ้านประชาคมเศรษฐกิจพอเพียง
5. เครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน/หมู่บ้านด้วยกลไกเรดด์พลัส
6. เครือข่ายการมีส่วนร่วมของเยาวชนรักษ์พงไพรและสัตว์ป่า
7. เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ
8. เครือข่ายการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า
9. เครือข่ายการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
10. เครือข่ายการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์สัตว์ป่า

หน้าที่ อส.อส. ตามระเบียบ อส. ว่าด้วย อส.อส. พ.ศ.2559

1. สนับสนุนภารกิจด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริม บำรุงรักษา และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า
2. สนับสนุนการคุ้มครองดูแล รักษา ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์ และการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
3. เฝ้าระวังและรายงานข้อมูลสถานการณ์
4. เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์
5. สนับสนุนภารกิจด้านการจัดการอุทยานแห่งชาติ, สัตว์ป่า
6. ประสานงานระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่

แนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าอนุรักษ์

1. ปลุกฝังจิตสำนึก สร้างความตระหนัก ให้กับประชาชนและเยาวชน
2. เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
3. เปิดโอกาสให้ประชาชน/ชุมชน/ผู้มีส่วนได้เสียร่วมกำหนดแผนบริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
4. สนับสนุนให้ประชาชน/องค์กรภาคประชาชน/องค์กรภาครัฐอื่นๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ

“...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน
แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน
และรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ณ หน่วยพัฒนาต้นน้ำทุ่งจ้อ พ.ศ.2519